

Реалізація ключової компетентності школяра «уміння вчитися»

на уроках англійської мови

(з досвіду роботи вчителя Місюри Т.В.)

«Учитель не учить знати і розуміти, а й, що дуже важливо, вчить жити»

Школа – це серцевина суспільства. Усе що відбувається в суспільстві, на все це має реагувати школа. Потреби держави викладені в Державних стандартах початкової, базової та повної загальної середньої освіти, в навчальних програмах, які підкреслюють пріоритетність формування компетентностей. Основне призначення іноземної мови як освітньої галузі «Мови і літератури» Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти – сприяти в оволодінні учнями всіма видами мовленнєвої діяльності, основами культури усного і писемного мовлення, базовими вміннями і навичками використання мови в різних сферах і ситуаціях. Стратегічно важливою для мовного компонента є комунікативна компетентність, яка є невід’ємною складовою структури змісту сучасної освіти.

У навчальній програмі з іноземної мови визначено державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, що враховують зміст і структуру предметних компетентностей, а також прописані ключові компетентності, якими учні мають опанувати. Варто зупинитись на одній з головних компетентностей в системі навчально – виховного процесу вмінні вчитися.

Вміє вчитися той учень, який:

- Сам виявляє мету діяльності або приймає поставлену вчителем;
- Виявляє зацікавленість у навчанні, докладає вольових зусиль;
- Організовує свою працю для досягнення результату;
- Відбирає, або знаходить потрібні знання, способи для розв’язання учбової задачі;
- Виконує інтелектуальні, або практичні дії, прийоми, операції на репродуктивному і творчому рівнях;
- Володіє вміннями й навичками самоконтролю та самооцінки;
- Усвідомлює результативність своєї діяльності і прагне її вдосконалити.

На уроках англійської мови приділяється неабияке значення формуванню в учнів уміння вчитися. Від того, як почнеться урок, яким способом буде перевірене домашнє

завдання, як учні будуть підведені та мотивовані до вивчення нового матеріалу залежить дуже багато. Без внутрішньої мотивації та постійної активізації не буде й належних результатів. Мотивація учіння школярів відбувається шляхом збагачення змісту емоційним матеріалом, постійною підтримкою процесу учіння різними навчальними можливостями, розвитком пізнавальних інтересів і потреб. На уроках використовуються дидактичні ігри, загадки, віршовані матеріали, використовується ІКТ. Використання групових та парних видів роботи на уроках англійської мови дає можливість створити комфортні умови навчання для кожного учня, за яких він відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність, має змогу самостійно опрацьовувати навчальний матеріал та практично його застосовувати. Часто використовуються міжпредметні зв'язки на уроках: англійська мова + українська мова, англійська мова + математика, англійська мова + природознавство, англійська мова + географія, англійська мова + історія, англійська мова + образотворче мистецтво та музика або різні типи уроків: урок-аукціон, урок-змагання, урок-подорож. Такі уроки сприяють розвитку пізнавальних інтересів, вихованню вольових зусиль, стимулюють інтелектуальні почуття.

Ядром ключової компетентності в початкових класах уміння вчитися є оволодіння молодшими школярами загальнонавчальними вміннями і навичками, а саме: навчально-організаційними, загально мовленнєвими, загальнопізнавальними, контрольно-оціночними. Формуючи навчально-організаційні вміння, учнів вчать починаючи з 1 класу включатись у роботу зразу після вказівки вчителя, тримати порядок на робочому місці, орієнтуватися у підручнику, дотримуватись єдиних вимог щодо оформлення письмових робіт, працювати самостійно, співпрацювати в парі, групі, колективі. Працюючи над формуванням загальнопізнавальних вмінь і навичок (уміння спостерігати, розмірковувати, запам'ятовувати, відтворювати, застосовувати й перетворювати навчальний матеріал), практикуються такі види роботи: скласти опис за малюнком, з тексту знайти необхідну інформацію, завдання на розвиток логічного мислення, розгадування кросвордів, ребусів, вправи на групування предметів за певними ознаками.

Значна увага приділяється формуванню таких складових компонентів уміння вчитися як змістовий і діяльнісний в середніх і старших класах:

- навчально-інформаційним вмінням і навичкам (швидко аналізувати і відтворювати потрібну інформацію; складати план, тези виступу, доповідей, статей; знати і застосовувати прийоми швидкого читання; успішно використовувати загально мовленнєві вміння та навички)

- навчально-інтелектуальним вмінням (аналізувати навчальні об'єкти, розрізняти їх суттєві та несуттєві ознаки; визначати й пояснювати сутність поняття; встановлювати та пояснювати причинно-наслідкові зв'язки; доводити та спростовувати судження; вилучати зайве; групувати та класифікувати за певними ознаками; брати участь у проектній діяльності)

- творчим вмінням (встановлювати зв'язок між новими та засвоєними знаннями; переносити знання й способи діяльності, життєвий досвід у нову ситуацію; застосовувати аналогію як засіб засвоєння нового; уявляти та прогнозувати; моделювання, комбінувати, доповнювати, перетворювати; генерувати варіанти розв'язування задачі, проблеми)

Також враховується і той факт, що такі технології як **гра, метод проектів і учнівське портфоліо** найкраще сприяють формуванню компетентностей.

Є різні способи стимулювати дітей до активності, але найефективнішими є **гра**. В даний час гра є невід'ємною частиною навчання англійській мові. Ігрова діяльність допомагає дитині адаптуватися в іншомовно-комунікативному просторі, відчуті потребу у вивченні іноземної мови та мотивує цю діяльність. Ігри сприяють інтенсивній мовній практиці. Вони можуть використовуватися на початку уроку чи в кінці для стимуляції, зменшення напруги після контрольної, для зміни діяльності на уроці. Однією з переваг ігор є те, що всі учні працюють одночасно. Участь в іграх розвиває здатність співпрацювати, змагатися, не проявляючи агресії, вміти програвати, брати на себе відповідальність. Застосування різних ігор допомагає захопити учнів молодших класів іноземною мовою, створює умови для досягнення успіху у вивченні мови. І учні, які захочуть грати, обов'язково захочуть поліпшити свої знання з іноземної мови. Слід пам'ятати, що при всій привабливості та ефективності ігор необхідно дотримуватися почуття міри, інакше вони втомлять учнів і втратять свіжість емоційного впливу.

Таким чином, гра, як організаційна форма навчального процесу з англійської мови, набуває особливої важливості, що вимагає правильного і послідовного вибору видів ігор на уроках з англійської мови у школі.

Метод проектів є однією з інноваційних педагогічних технологій. Він вимагає від учнів застосування нових знань, спираючись на засвоєний раніше матеріал; виробляє вміння діяти і приймати рішення самостійно чи в складі команди та розв'язувати конфлікти; шукати, компонувати і застосовувати нову інформацію з різноманітних джерел, використовуючи інформаційно-комп'ютерні технології для виконання конкретних завдань; розвиває критичне мислення і прагнення до творчості та саморозвитку; формує бажання і здатність самостійно вчитися. Урок узагальнення стає уроком представлення учнями своїх проектів (колективних чи індивідуальних).

Зазвичай на уроках у початковій школі використовуються творчі та ігрові проекти: «Одягни ляльку» - учні переодягають ляльку і говорять про її одяг, «Сімейне дерево», «Вітальні листівки», «Моя родина», «Мій улюбленець». Робота з проектними завданнями сприяє систематизації та поглибленню знань учнів з англійської мови також поглиблює знання про культуру та традиції англослов'янських країн, розвиває їхні творчі здібності, вміння працювати в групах.

Портфоліо впливають на розвиток самооцінки школярів, вони є засобом їх самовираження, самореалізації. Портфоліо - це цілеспрямована колекція робіт учня, яка демонструє його зусилля, прогрес, досягнення в одній або більш областях. У зміст портфоліо входять матеріали і документи школярів у тому чи іншому вигляді, які документують досягнення та особистий досвід учнів з іноземної мови. Відбір змісту матеріалу для документування залишається за учнем. Оцінювання портфоліо здійснюється вчителем, учнями в кінці року. Дитина повинна презентувати продукт своєї діяльності.

Залучення до англослов'янської культури автентичними та водночас привабливими для дітей засобами виховує в них позитивне ставлення до країни, мову якої вони вивчають, до народу-носія цієї мови та до його культури. Певною мірою воно сприяє вихованню «почуття причетності до іншого народу», особистості, яка володіє іноземною мовою на певному рівні. Таким чином, приділяється спеціальна увага формуванню загальнонавчальних умінь і навичок, що безперечно сприяє підвищенню ефективності засвоєнню знань на уроці.